

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata
Imágó online:
Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.
www.imagoegyesulet.hu
szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:
SD

Tanulmány

MÁRIÁSI DÓRA, KENDE ANNA

HAJLÉKTALANREPREZENTÁCIÓK ÁTPOLITIZÁLÓDÁSA AZ ON-LINE MÉDIÁBAN 2010–2013 KÖZÖTT

Az utóbbi években a nyilvánosság keresztjébe egy új, a társadalom peremére szorult csoport került: a hajléktalanok. Bár az államszocializmus örökségeként jelentős hajléktalanpolitikai fordulat a rendszerváltás után sem köszöntött be, mégis éles váltásként értelmezhető az a 2013. október 15-én életbe lépett törvény, mely szerint Magyarországon szabálysértést követ el az a személy, aki életvitelszerűen tartózkodik közterületen (Szabálysértési törvény 179/A. §). A törvény által felvetett legalapvetőbb emberi jogi kérdés, hogy büntethetők-e egy csoport tagjai önmagában a csoporthoz tartozás okán, vagyis pusztán azért, mert közterületen, életvitelszerűen élnek, más szóval hajléktalanok. Azonban a kérdést nem jogi oldalról vizsgáltuk meg, hanem annak pszichológiai következményeit elemeztük, mégpedig arra a kérdésre keresve a választ, hogy egy olyan csoport esetén, amely felé az emberek egy jelentős része előítéletes attitűdökkel rendelkezik (Link et al., 1996; Phelan, Link, Moore, & Stueve, 1997), milyen változást jelent az, ha a csoport megkülönböztetésének jogi akadályai megszűnnek (Crandall & Eshleman, 2003). Ha egy adott csoportra vonatkozó társadalmi diskurzus valamilyen kiemelkedő, a közvéleményt befolyásoló esemény kapcsán átalakul, az kihat a feljük irányuló előítéletekre is (Crandall & Eshleman, 2003). Azonban a jogi környezet átalakulása nem feltétlenül jár együtt a domináns beszédmódok átalakulásával. Így mielőtt a tudományos érdeklődés a hajléktalanokkal szembeni előítéletes attitűdök vizsgálatába fogna, érdemes feltárni, hogyan változott a hajléktalanokkal kapcsolatos közbeszéd. Jelen tanulmány ennek az átalakulásnak jár utána.

A hajléktalanság vizsgálata

A médiareprezentációk vizsgálatát indokolja, hogy a média kulcsszerepet játszhat egy jelenséggel kapcsolatos markáns álláspontok közvetítésében, mivel számtalan formában átszövi és formálja a hétköznapi valóságot. A hírek fogyasztói ritkán kerülnek abba a helyzetbe, hogy ellenőrizzék és felülbírálják a tájékoztatás hitelességét, amely különösen igaz a társadalom alacsony státuszú, marginalizált tagjaira. Ennek következtében az alacsonyabb társadalmi helyzetű, alávett csoportokról kialakult kép erősen függ a domináns véleményektől, melyek jellemző módon leértékelhetik, sztereotipikus szereplőkként tüntethetik fel őket (Bullock, Fraser Wyche, & Williams, 2001).

A hajléktalanokhoz hasonlóan alárendelt csoportok az „átlagos” hírfogyasztóhoz képest még

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online:

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

korlátozottabban képesek formálni a róluk szóló médiában megjelenő tartalmakat. Ugyanakkor találkozhatunk olyan kísérletekkel, melyek épp a vizuális médiumok identitásformáló erejére támaszkodva bevonják az aktív önkifejezésbe a hajléktalanokat (Hodgetts, Hodgetts, & Radley, 2006). Mindez tulajdonképpen a társadalomban működő egyenlőtlen hatalmi viszonyok korrekciójára törekvést jelenti, hiszen lehetőséget próbál adni arra, hogy egy hátrányos helyzetű csoport részt vegyen önmeghatározásában. A többségi gondolkodásból hiányzó sztereotípiák és kategóriák mellett – melyekkel gyakran azonosulnak a kisebbségek tagjai is (Hodgetts et al., 2006) – az érintett csoportok ettől eltérő öndefiníciós fogalomtára így megismerhetővé válik.

Hasonló helyzetet mutatnak be azok a kutatások is, amelyek a romák médiareprezentációját vizsgálták (Bernáth & Messing, 1998; Messing & Bernáth, 2012), a 2006-os Zöld Könyvnek a Romák médiareprezentációja címmel (Zöld könyv, 2006), vagy a 2009-es ORTT jelentésnek (ORTT, 2009). Ezek mind arra a következtetésre jutottak, hogy a romák médiareprezentációja erősen homogenizáló és kriminalizáló. Időről-időre azonban ez a kép jelentősen át is tud alakulni, ahogy ezt a 2000–2006 közötti időszak is igazolta, amely egy árnyaltabb, kevésbé negatív, több individuális hírt felvonultató időszak volt. Ezek a kutatások arra is rámutattak, hogy az olyan események, mint az olaszliszkai vagy a Cosma gyilkosság éppen az ellenkező hatást voltak képesek kiváltani, és éppen a „cigánybűnözés” diskurzusát erősítették meg (Munk, 2013). A filmbeli szociális reprezentációt vizsgáló kutatás szerint a cigányság olyan tartalmak kapcsán jelenik meg, mint a folyamatos és céltalan utazás, a szenvedélyek és a szabadság (Bigazzi, 2005).

Bár a romákhoz hasonlóan a társadalom peremére szorult emberekről van szó, a hajléktalan emberek csoportja mégis több szempontból is egyedi terepét nyújtja a társadalmi kirekesztés vizsgálatának. A fent említett roma reprezentációs vizsgálatokhoz hasonlóan a hajléktalanok is külső, marginalizálódott csoportként és homogén egységként tűnnek fel a többségi társadalom szemében. Az is közös vonás, hogy a vizsgálatok a többségi gondolkodás felfejtésére irányulnak, és ritkább, hogy a cigányokat vagy a hajléktalanokat szólítanak meg megismerésük érdekében. Ugyanakkor a többi csoporthoz képest különbség, hogy a hajléktalan emberek életében felmerülő lakhatási, egészségügyi és munkavállalási problémák a többségi társadalom számára is érvényes kérdések, ezáltal énfenyegető módon láthatóvá teszik az elszegényedés és a társadalmi lecsúszás lehetőségét. A hajléktalan emberek többnyire az otthonnal rendelkezők jellemzőinek hiányosságaihoz testesülnek meg, egy másik világ szereplőiként mutatják be őket, akikkel a hétköznapi emberek a kolduláshoz, prostitúcióhoz és lopáshoz hasonló tevékenységeken keresztül érintkezhetnek (Hodgetts et al., 2006). A hajléktalanok felé irányuló előítéletek különösen markáns példái a dehumanizáció folyamatainak, amely során az elutasítás alapja az emberi lét megtagadása illetve a morális kiközösítés az emberi társadalomból (Haslam, 2006). A dehumanizáció diskurzusát azonban abban a társadalmi kontextusban kell értelmezni, amelyben a hajléktalanság kérdése a nagy- és pártpolitika napirendjére került, ezáltal az énfenyegető csoportközi attitűdök releváns társadalmi kérdéssé váltak.

Egy-egy csoport felé irányuló előítéletek nem csak a hagyományos sztereotípiákhoz kötődnek, hanem megjelenhetnek úgy is, ha egy csoportról azt feltételezzük, hogy valamilyen szimbolikus módon sérti meg a többségi társadalom alapvető értékeit, így az elutasítás alapja

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online:

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

a morális felháborodás és a politikai elidegenedés lesz (Kinder & Sears, 1981). Mindezek alapján a hajléktalanság magyarországi helyzete a következő kérdés feltevését indokolja: Az átpolitizálódás hatására hogyan jelenik meg a hajléktalanság a domináns médiareprezentációkban?

Hajléktalanság médiareprezentációja online hírportálokon, 2010–2013

A 2010–2013 között életbe lépett hajléktalan embereket érintő politikai rendeletek, társadalmi megmozdulások és egyéb kiugró események elkerülhetetlenül formálták a hajléktalanság társadalmi percepcióját. A média jelen esetben a domináns vélemények, diskurzusok közvetítőjeként fogható fel, amely lehetővé tette, hogy tartalomelemzés segítségével feltárhassuk a nyilvános kommunikációban szereplő legfontosabb reprezentációkat. Kutatásunkban öt jelentős magyar online hírportálról gyűjtöttünk cikkeket, hogy feltérképezzük a 2010-es választások óta a politika napirendjére került csoporttal szemben táplált előítéletek mintázatát.

Módszerek

A hajléktalanság médiaelemzéséhez a Textplore tartalomelemző szoftver adatbázisát használtuk fel, amely 5 nagyobb online hírportálhoz biztosította a hozzáférést: Magyar Nemzet Online (mno.hu), Népszabadság Online (nol.hu), Origo (origo.hu), Index (index.hu), HVG (hvg.hu). Ezek a hírportálok ismeretségük és elterjedtségük alapján kerültek vizsgálatunk fókuszába.^[1] Míg néhányan világosan meghatározható politikai szellemben működnek (például az mno jobboldali sajtóorgánium, míg a nol.hu baloldali), addig a többi online folyóirat irányultsága kevésbé köthető politikai pártokhoz és csoportokhoz, illetve nyíltan vállalt ideológiához. A politikai beállítódás hangsúlyozása azért fontos, mert jelen esetben az átpolitizáltság különböző formában történő megjelenését eredményezheti.

A cikkeket a 2010. április 25. és 2013. október 30. közötti periódusból gyűjtöttük. "Hajléktalan" és „hajléktalanság” kulcsszavakra keresve összesen 4654 olyan cikket azonosítottunk, amelyben megjelent a hajléktalan kifejezés. Minden portálon elvégeztük a hajléktalan/hajléktalanság egy mondatra kiterjedő szókörnyezet-elemzését, ez összesen 7636 rövid szövegrész részletesebb elemzését tette lehetővé. A cikkrészletek többszöri átolvasását követően, a tematikus tartalomelemzés módszerével kategóriákat alkottunk, amelyek lehetővé tették a hajléktalan szó szövegek közti kontextusának áttekintését és a kategóriák gyakoriságának kvantitatív elemzését is. A kategóriák és leírásuk az 1. táblázatban olvasható. A kategóriák így nem a kutatás legelső fázisában, előzetesen megalkotott (kifejezetten pszichológiai) konstrukciók voltak, melyek alapján végeztük volna el a szövegrészletek jelölését, hanem a cikkek előzetes olvasása során a szövegben rejlő témákra építettük fel deduktív eljárásban a kategóriacsoportunkat (Braun & Clarke, 2006). A témákra támaszkodó kategóriák leíró jellegűek, és azt a témát jelölik, amelynek kontextusában a hajléktalanság megjelenik. Egy-egy szövegegységet akár több kód variációjával is elláttunk. Abból kiindulva, hogy az egyes

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata
Imágó online.
Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.
www.imagoegyesulet.hu
szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:
SD

hírportholok olvasói az adott hírportholon megjelenő cikkeket rendszeresen is olvassák, a tartalomelemzést az egyes hírportholokra lebontva végeztük el, és ezáltal azt kerestük, milyen átfogó képet adnak a hajléktalanságról az egyes hírportholok, ezzel potenciálisan formálva az olvasók véleményét a kérdésről. A tartalomelemzés során tehát a teljes szöveghorpusz kódolását követően megvizsgáltuk a különböző kategóriák előfordulásainak számát, arányát az egyes hírportholokon.

Kategóriák	Kategórialeírások
Áldozat	Bűncselekmény, erőszak, természeti katasztrófa elszennvedője; természetes elhalálozás; kiszolgáltatottság, gazdasági visszaélések, kihűlés, balesetek, utcai erőszak halálos áldozatai, a hajléktalanság egészségügyi vonatkozásai.
Bűncselekmény elkövetője	Erőszakot alkalmazó, törvényellenes cselekvő; veszélyes és deviáns ember.
Politika	Politikai események, akciók, döntések és rendeletek középpontjában; politikusi nyilatkozatok szereplője; érdekvédelem, szimpátia és/vagy ellentüntetések tárgya; kriminalizáló diskurzusban.
Városkép	A város szerves része; szociális és karitatív megközelítés, önkormányzati, településszintű jelenségek.
Külföld	Külföldi cikkek szereplője.
Kultúra	Kulturális élet, művészeti alkotások témája.
Önhibán kívüli hajléktalanná válás	Gazdasági, környezeti katasztrófák, személyes tragédiák vagy háborús események következtében.

1. táblázat: A hajléktalanság egymondatos szókörnyezetének elemzési kategóriái

Az elemzés következő lépésében a 100 leggyakoribb főnév előfordulását vizsgáltuk portálonként a három vizsgálati évet két hónapos szakaszokra osztva. A tartalomelemző program által listázott összes szófaj közül azért a főnevekre összpontosítottunk, mivel azok közvetlenebbül utalnak a hajléktalansággal kapcsolatban felmerülő témákra, míg a mellénevek vagy akár igék az alany ismerete nélkül nehezebben értelmezhetők. Alábbiakban azokat a főneveket válogattuk ki és elemeztük, melyek leginkább beleilleszkednek az átpolitizálódás diskurzusába. A főnévi kategóriák előfordulási gyakorisága és együttjárása felszínre hozta az egyes portálok által közvetített jelentésrétegeket, melyek mélyebb és absztraktabb módon, nem csupán pszichológiai, hanem (akár politikai, gazdasági és szociológiai) ideológiai tartalmak azonosítását is lehetővé tették.

Eredmények

A vizsgált kategóriák kvalitatív elemzése

A hajléktalanokat említő írásokban egyes események kiemelt figyelmet kaptak, és ezáltal tematizálták a hajléktalansággal kapcsolatos közbeszédet és híreket az általunk kiemelten vizsgált jogi szabályozás és az azzal összefüggő politikai viták mellett. Ilyen volt a kaposvári rabszolgotartás ügye, a csepeli gyilkosság, Szita Bence meggyilkolása vagy a zuglói kilakoltatások. Az életvitelszerű köztéren tartózkodás jogi szabályozása kapcsán a szimpátiatüntetések és aktivista megmozdulások, valamint az állandó szereplők közül Tarlós István és Kocsis Máté nyilatkozatai mindvégig jelent voltak a vizsgált három év híreiben, bár inkább hullámokban, egymásra kölcsönösen hatva fedték le a három éves szakaszt.

A tematikus tartalomelemzés során, a szöveg többszöri átolvasását követően, hét kódkategóriát alakítottunk ki, amelyek a szövegben található hasonlóságok és különbségek mentén adekvátan ragadták meg a hírekben megjelenő legfőbb tartalmakat, értelmes, egymástól többnyire elkülönülő kódokat alkotva, amelyek a szöveg szinte teljes egészét értelmezhető egységekbe rendezték.

Az *áldozati* kategóriában a hajléktalanok kiszolgáltatottsága jelenik meg: gyilkosság, csalás és egyéb agresszív cselekedetek áldozataivá válnak. Védtelenek a szélsőségesen meleg vagy épp hideg időjárással szemben, amely témák értelemszerűen ciklikusan foglalkoztatják az online sajtót. A kihűléses halálesetek attól bírnak hírértékkel, hogy a holttestre köztéren bukkannak rá, így a kirívó esetek, „szokatlan” halálnemek közé sorolható a gyilkosságokkal, köztéri balesetekkel, váratlan szerencsétlenségekkel együtt. Még természetes haláluk esetén is áldozattá válnak, amennyiben a szövegrészlet magukra hagyottan, szegényen és reménytelenül ábrázolja őket.

Az *áldozati* kategória olyan bűntényeket is megemlít, amelyeket specifikusan hajléktalan emberek kárára követnek el. Legjobb példa a kaposvári rabszolgotartók pere 2011 áprilisában, amely a portálok figyelmét szenzációértéke miatt huzamosabb ideig fenntartotta, hiszen kirívó kegyetlenségről tanúskodik. A rabszolgotartás ténye közvetlenül valósítja meg a hajléktalan emberek dehumanizációját és azt közvetíti, hogy a hajléktalanok emberi mivoltuktól megfosztva rabszolgaként kezelhetőek. Áldozattá válnak akkor is, ha jogilag

használják ki őket fiktív cégek létrehozására, de előfordult az is, hogy fiatalok csoportja ok nélkül támadt rájuk, amely feletti fizikai hatalomgyakorlás eklatáns példája.

A hírekben gyakrabban megjelenő áldozati kategória mellett, a hajléktalan emberek bűncselekmények *elkövetőiként* is megjelennek. Olyan apró szabályszegések és jelentéktelennek tűnő incidensek főszereplőiként kerülnek a tudósításokba, melyek az elkövető hajléktalansága miatt tesznek szert hírértékre (csokilopás, ruhalopás). Előfordulnak rendőrségi jelentések is hajléktalanok köztéri fajtalankodásáról, részeges magatartásáról. A csepeli gyilkosság és a Szita Bence-ügy tárgyalása hozta felszínre azokat az álláspontokat, melyek a hajléktalanság és a bűnözésre való hajlam között szoros összefüggést láttak: *„A rendőrség közlése szerint az a tény, hogy az emberöléseket sorozatban, feltételezhetően több hónapon át anélkül követték el, hogy azt a hatóságok tudomására hozták volna, meghatározóan annak a szabályozatlan és társadalmi kontroll nélküli életformának a következménye, amit számos hajléktalan folytat”*. [2] Ez a megközelítés a mérsékelt szabályszegéseknél nagyobb veszélyt lát a hajléktalan emberekben, kifejezetten életet veszélyeztető, szinte alvilági szereplőkként tartja őket számon, akik jellemzően mások, mint a társadalomba gond nélkül beilleszkedő emberek. A nol.hu hírében egy félelmetesnek, idegennek tűnő alternatív világ képviselőiként öltenek testet, ugyanakkor meg kell különböztetni a külső szemlélők sötét fantáziáit és a kimutatható tényektől: *„Egészen addig, amíg valakit nem akarnak élve eltemetni, s ennek okán fény nem derül arra, mi zajlik a társadalom peremére szorultak kegyetlen világában. Nagy valószínűséggel ott sem gyakoriak a rablógyilkosságok, még akkor sem, ha a rendőrségi híradásokban meglehetősen sűrűn szerepelnek a hajléktalanok késelésig fajuló összecsapásairól szóló beszámolók. De kit zavar, ha egy senkihez és sehová nem tartozó nincstelen összeugrik egy hasonszőrűvel?”* [3]

Az önálló áldozati és elkövető kategóriával ellentétben az áldozat-elkövető összetett kód hajléktalanokat kettős színben tünteti fel. A csepeli gyilkosság esete jól példázza e kettős kód jelentését. A 2011 szeptemberében brutális kegyetlenséggel elkövetett sorozatos gyilkosságokat egy elszigetelt erdőterületen hajtották végre, amely térben is jól elkülöníthetővé, azonosíthatóvá tette a környéken élő fedél nélküli lakókat. Ez a bűncselekmény alkalmat adott arra, hogy a hajléktalanságot a bűnözéssel összefüggésbe hozza, és a „cigánybűnözéshez” hasonlóan a „hajléktalanbűnözés” fogalmát terjessze el. Az ilyen újságírói szóhasználatra példa a hvg által használt egyik kifejezés: *„hajléktalan rablógyilkos banda”* [4], illetve ezzel összefüggésben Tarlós István kifejezetten hajléktalan-kriminalizációról beszélt: *„Ezt követte Tarlós Istvánnak (Fidesz-KDNP), Budapest főpolgármesterének kijelentése a csepeli gyilkosságok után, amikor bevezette a hajléktalanbűnözés fogalmát”*. [5] A bűntény helyszínének környékén több hajléktalan ember élt saját építésű kunyhóiban, amelyet több portálon stigmatizáló kifejezéssel élve *„kolóniák”* [6]-nak neveznek, ezáltal a csoport tagjait egybemosó gyakorlat során szimbolikusan ők is a bűnelkövetés részeseivé váltak. A képet árnyalja, hogy például az origo arról tudósít, hogy a bűnelkövetők ugyan a hajléktalanok között éltek, vagyis a hely összeköti őket, de más összefonódásról – esetleg hajléktalanok lennének a tettesek is – nem számol be: *„A gyanúsítottak Csizner szerint egy olyan bűnözői csoport tagjai, akik a csepeli erdőben lakó hajléktalanok között éltek”*. [7] A nol rámutatott arra, hogy a büntett szomszédságában élő lakók között tapinthatóan eluralkodott a külső reakcióktól való félelem: *„Sok hajléktalan tart attól, mondják az utcai munkások, hogy a négyes gyilkosság felerősíti a velük szembeni, amúgy is erős előítéleteket”*. [8] Az események

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online:

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

hatására a hajléktalanok nagyító alá kerültek: a „normálistól” eltérő életkörülmények közszemlére kerültek, továbbá az illetékes önkormányzati érdekeltségen túl a miniszterelnök bevonódásával politikai üggyé is vált: „A Híradó úgy tudja, hogy Orbán Viktor miniszterelnök a történetek után utasította Pintér Sándor belügyminisztert, ellenőrizze azokat a területeket, ahol hajléktalanok élnek. A nyomozás jelenlegi állása szerint ugyanis a csepeli ügyben fedél nélküli ember is érintett bűnsegédként”.^[9]

A politika kategóriája a hajléktalanok jogaival, az őket érintő intézkedésekkel foglalkozó híreket tömöríti, valamint a politikusok, politikai döntéshozók nyilatkozatait tartalmazza. Ide sorolhatók a hajléktalanmentes övezetek kialakításáról tudósító hírek, a hajléktalanság büntetőjogi kérdéssé válása, életmódjuk büntethetősége kapcsán kriminalizálódásuk. A hírportálok közötti különbségek a kritikus álláspont megfogalmazásában keresendők, valamint a téma részletes és gyakori megjelenése utalhat arra, hogy az adott portál fontos kérdésnek tartja a hajléktalanságot. A politikai kategória gyakori előfordulását az is magyarázza, hogy a közterületen tartózkodás jogi átalakulásának kontextusában a hajléktalanság kérdésében felszólalni egyben politikai állásfoglalást is jelent: a „Fidesz szemében szegénynek lenni bűn, amiért büntetés jár. Ennek jegyében a kormány szeptembertől megtiltotta a közterek nem rendeltetésszerű használatát, a főváros az aluljárókból tiltotta ki a hajléktalanokat, a kerületek pedig pénzbírsággal sújtják őket”.^[10] A politika kategóriája mutatta meg a hajléktalanság átpolitizálódásának mértékét és jellegét, vagyis azt, hogy az egyes hírportálok cikkei hogyan viszonyultak ahhoz a kérdéshez, hogy a politikai és jogi eszközökkel kezelhető-e a hajléktalanság. A hajléktalanság problémája politikai és hatalmi csatározások egyik gyújtópontjává is vált: „a filozófusbotrány politikatörténeti jelentősége az, hogy a hatalom ekkor kezdte el kriminalizálási politikáját, amelyet azóta számos területre kiterjesztett. Kriminalizálják a hajléktalanokat, a rokkantakat, a munkanélkülieket, az előző adminisztrációk vezető politikusait, sőt egy egész parlamenti pártot”.^[11]

Az intézkedések mellett elhangzó leggyakoribb érv, hogy azokat mind a többség, mind a hajléktalanok védelmében hozzák meg, ami azt az üzenetet közvetíti, hogy a hajléktalan emberek problémát jelentenek a többi állampolgár számára, de fenntartja az emberségesség imázsát is: „A kormány célja nem egy élethelyzet, a hajléktalanság büntetése, azonban a hajléktalanság mint élethelyzet nem ok arra, hogy megnehezítsék a többi, nem hajléktalan ember életét”.^[12]

A városkép olyan összetett kategória, amely a hajléktalanokat a rend és tisztaság, a hajléktalan-ellátás, a szociális megközelítés és jótekingodás, a város, városrész, közterület kontextusában említi. Az mno a konzervatív, keresztény értékrend szolidáris normája mellett a tisztaság és városkép rombolásával a hajléktalanokat ambivalensen kezeli: „[h]ol hajthatják le a fejüket? A hajléktalanokat ugyanis nem eltüntetni kell, hanem elhelyezni, ha hagyják. Nem tárgyak ők, hanem szerencsétlen emberek... A Margitszigeten régen szerelmespárok csókolóztak a padokon, ma hajléktalanok pálinkáznak. Szemégyűjtőről nem tudnak, mindent eldobálnak maguk után”.^[13] A nol szocio-látképeket, valamint személyes történeteket tesz közzé: „[a] negyvenes éveinek végén járó Katalin tavaly októberben lett hajléktalan. A diplomás nőt tíz éve vetette a sorsa Budapestre, szerelmével költözött a fővárosba”.^[14] Konkrét szociális lépések, a hajléktalan-ellátás állapotának elemzése is ide tartoznak. A politikai nyilatkozatok

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online:

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

kiszűrésével ebben a kategóriában a szociális szakértői és szakmai hang jut szóhoz: „*[a] Magyar Máltai Szeretetszolgálat (MMSZ) alelnöke szerint a klasszikus hajléktalanság elsősorban nem lakhatási probléma, hanem társadalmi, vagyis az emberi kapcsolatok hiánya*”.
[15]

Végül a hajléktalanrendszeren túl a jótékonykodás és a karitatív tevékenységek, mint például étel- vagy ruhaosztás is ebbe a kategóriába sorolhatók, ezáltal a hajléktalanok pozitív megközelítése, a kollektív felelősség és a szolidaritás is megjelenik a városképi kategória szövegei között. Az origo a fővárosi fiataloktól kiinduló önkéntes akciókra hívja fel a figyelmet, akik hangsúlyozzák a pártpolitikai függetlenségüket, de tevékenységük a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokkal szembeni érzékenységet az identitásuk fontos tényezőjeként mutatja be: „*[a]z összegyűjtött anyagokból főzött ételt megosztják egymással és a rászorulókkal, a hajléktalanokkal. A freeganek azért is utasítják el a húst, tejet, tojást, mert ezeken nem látszik egyértelműen, ha romlottak*”.[16]Az index is elsősorban a politikára szkeptikusan tekintő, a civil kezdeményezéseket hangsúlyozó megközelítést erősíti: „*[p]olitikai szempontból nem semlegesek, hanem függetlenek. Az idei díj sajátossága volt, hogy jelölt volt még néhány további civil szerveződés is: a Város Mindenkié, ahol a döntéshozók nyolcvan százaléka hajléktalan*”.[17]

A politikai és városképi kategória sokszor együtt jelent meg, ami abból adódik, hogy amint a politikai megközelítés városrendezési, szociálpolitikai kérdéseket érintett, a jelölés összeadódott; és fordítva a szociális kérdéseket is átítatta a politikai szempont. A kategóriák összekapcsolódása a szociális ellátórendszer és a politikai szféra interakciójából is adódik, a hvg a két terület konfliktusairól számol így be: a „*Hajléktalan Embereket Segítő Budapesti Társasága közleményében azt írta, bár a konzultatív tanácsot az elnöknek negyedévente rendszeres ülésre össze kellene hívnia, illetve a tagok kérésére ettől eltérő időpontban rendkívüli tanácskozást kellene meghirdetnie, ez Budapest új vezetésének tavaly októberi megválasztása óta nem történt meg, holott ezt az ellátói oldal többször is kérte*”.[18]

Kocsis Máté megnyilvánulásai a kerületi kérdések politikai kontextusba helyezése miatt kerültek egyszerre a városi és a politikai kategóriába. A cikkek a józsefvárosi rendeletek és népszavazás kapcsán említik, és nyilatkozataiban visszatérő elem a hajléktalan-ellátás javítására tett önkormányzati erőfeszítés. A hírek beszámolnak az önkormányzatok, de olykor tőlük függetlenül a lakók felől érkező szankcionálási igényekről, amely a hajléktalanokkal kapcsolatos nyílt konfliktusokra utal: „*[t]öbb mint háromszáz aláírást gyűjtött össze egy pécsi civil mozgalom, mert megelégtéltek a környékükön zajló folyamatos randalírozást, részegeskedést és a hajléktalanok kéregetését*”.[19]

A további három kategória jelentősen ritkábban fordul elő a hírekben, ezért úgy véljük, hogy a hajléktalanokkal kapcsolatos közbeszédnek kevésbé képezi részét. A kulturális cikkek olyan játékfilmekkel, dokumentumfilmekkel, könyvekkel foglalkoznak, amelyekben hajléktalan szereplők találhatók. Interjúkat is olvashatunk színészekkel, akik hajléktalanokat alakítottak; hajléktalan futballválogatottról esik szó, illetve az utcán élő emberek munkáiból szervezett kiállítások; hajléktalanoknak rendezett események, előadások köthetőek ide. Az indexen a pesti szubkultúra része a hajléktalan-ügy felkarolása: „[a] Squatted Budapest a hetedik kerület foglaltházaiban vezeti körbe az érdeklődőket, akik azt is megtudhatják, hol ér össze a hajléktalanok, a rendszerkritikus középosztálybeli fiatalok, a Pestre bulizni járó pécsiek és egy pornósztárszínész élete”. [20]

A kategória érdekessége, hogy a politikai közélet hajléktalan-ügyei nem hagyták érintetlenül a kulturális szférát sem, ebben az esetben a kultúra eszköz a kormánypolitika elleni fellépésre, a társadalmi felelősségvállaláshoz hozzátartozik a hajléktalanok mellett szót emelni: „[l]e fognak minket hazaárulózni? jósolta a HVG-nek Török Ferenc, egyike annak a 11 filmrendezőnek, akiket Tarr Béla kért fel, hogy egy-egy ötperces filmetűdben mondják el véleményüket 2011 Magyarországról. Az ingyenmunkával, baráti alapon készült közérzeti filmből meglehetősen provokatív társadalomkép rajzolódik ki, hajléktalanokkal, romákkal, kallódó fiatalokkal, nyomorral, s kiderül belőle, mennyire másképp néz ki ez az ország a parlamentből, a törvények szintjén, mint a flaszteren”. [21]

A külföldi vonatkozású cikkek változatosak: áldozati, politikai, városi, kulturális és önhibáján kívül hajléktalanná vált híreket egyaránt tartalmaznak. A politikai témájúak egyrészt az itthoni gyakorlat igazolását szolgáló példák, valamint a kormány hajléktalan-politikájára irányuló bírálatok. A hvg, az origo és az index közöl nagy számban tudósításokat a hajléktalantörvények külföldi politikai visszhangjáról is. A külföldi városi cikkek egyik közös vonása, hogy szenzációértékkel bíró történetek kerülnek az online sajtó figyelmének középpontjába, amelyek nagy adományozásokról szólnak: „[a]z Arsenal futballistái és a menedzsment egynapi bérüket ajánlották fel az alapítvány javára. Számos londoni kerület gondoskodik rendkívüli téli szállásról a hajléktalanok számára”. [22] Ferenc pápa hitvallása is egyre markánsabb nyomot hagy a hajléktalanokról szóló beszámolóknak az mno-n, de a többi portál is beszámol róla: „[a] «szegény» szó igen félrevezető lehet azoknak, akik ezt csupán úgy gondolják értelmezni, hogy Ferenc pápával most aztán téglánként osztják szét a római Szent Péter-bazilika impozáns építményét, hogy hányatott sorsú hajléktalanoknak építsenek belőle otthont”. [23]

Az önhibáján kívül hajléktalanná vált kategória általában természeti katasztrófákhoz, háborúhoz kötődik, időnként gazdasági tényezőkhöz (lakásmaffia, devizahitelesek esete vagy Görögország gazdasági válsága). Külön kategóriaként kezeltük az áldozati megjelenítéstől, itt ugyanis a hajléktalanság nem oka, hanem következménye az áldozattá válásnak, így tulajdonképpen az e kategória alá tartozó szövegrészek arról szólnak, hogyan válhat egy-egy ember vagy akár tömegek hajléktalanná. A kategóriacímke arra utal, hogy ezek a történetek nem illeszkednek kifejezetten a hajléktalan emberek sorsát bemutató szövegekhez, hanem éppen arra mutatnak rá, hogy milyen folyamatok, strukturális társadalmi problémák vagy akár természeti csapások állnak a hajléktalanná válás mögött. Ezek a hírek lényegre törően a

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online:

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

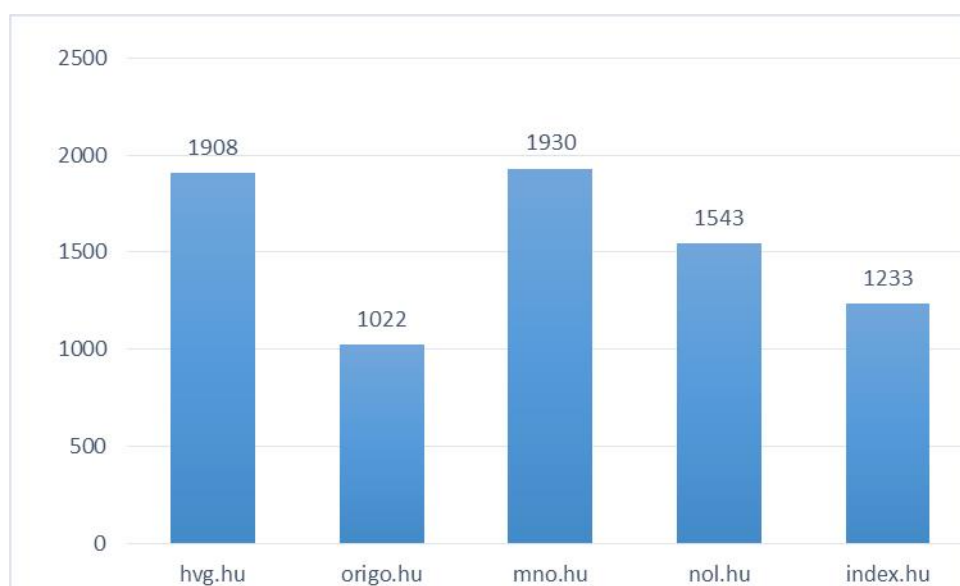
szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:
SD

vesztéséget és az áldozatok számát „listázzák”. A szerencsétlenség hatására hajléktalanná vált emberekkel szemben másfajta attitűd figyelhető meg, ők tulajdonképpen nem kezelhetőek „valódi” hajléktalanként, továbbra is az ingroup tagjai maradnak: „[a] bajban persze rögtön ott volt a segítség is: a helyi iskolában egy ideiglenesen felállított szükségszálláson, egy osztályteremben – a hajléktalanul maradt devecseriek között – néhány tábortábori ágynyal kaptak az éjszakára ottrekedt újságírók is”.^[24] Emellett találkozhatunk olyan híradásokkal is, amelyek már a társadalmi lecsúszás perspektívájából mutatják be a szereplőket, akik ily módon elvesztették a többségi társadalmi csoporttagságukat: „[a] kisfiú azután került nevelőotthonba, hogy családja hajléktalanná vált. Azóta megoldódott a lakásgondjuk, de a gyerekeket nem kapták vissza”.^[25]

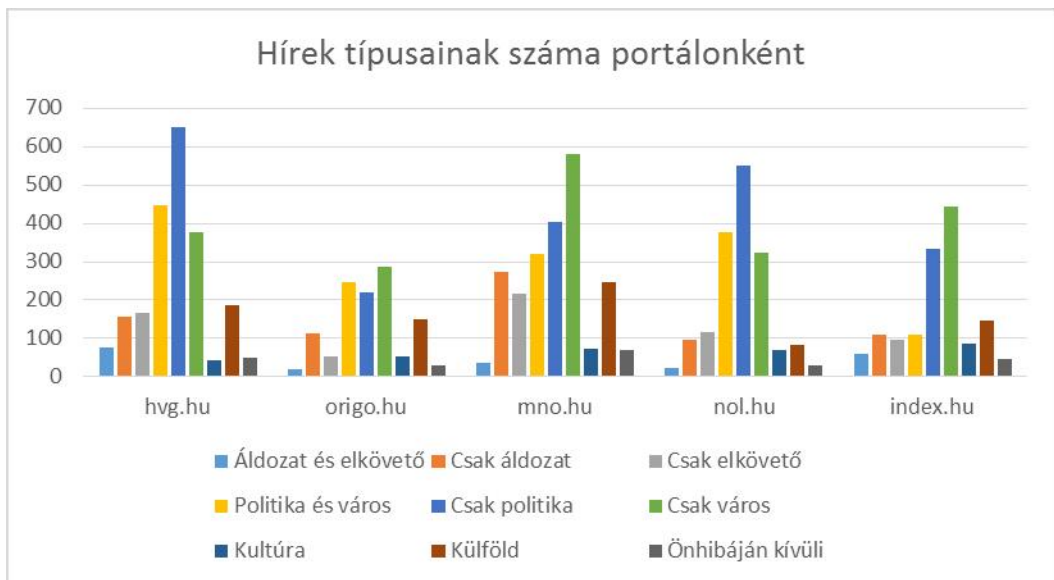
Különbségek a hírek típusai szerint a különböző hírportálokon

Az egyes hírportálok között óriási különbségek voltak a tekintetben, hogy a hajléktalanság témája milyen gyakran bukkant fel híreik között. Ahogy az 1. ábrán is szerepel, a legtöbb alkalommal, 1930 és 1908 alkalommal az mno és a hvg portálokon szerepelt a hajléktalan szó, a legkevesebbszer pedig az origo, ahol összesen 1022 egymondatos szövegkörnyezetet tudtunk vizsgálni.

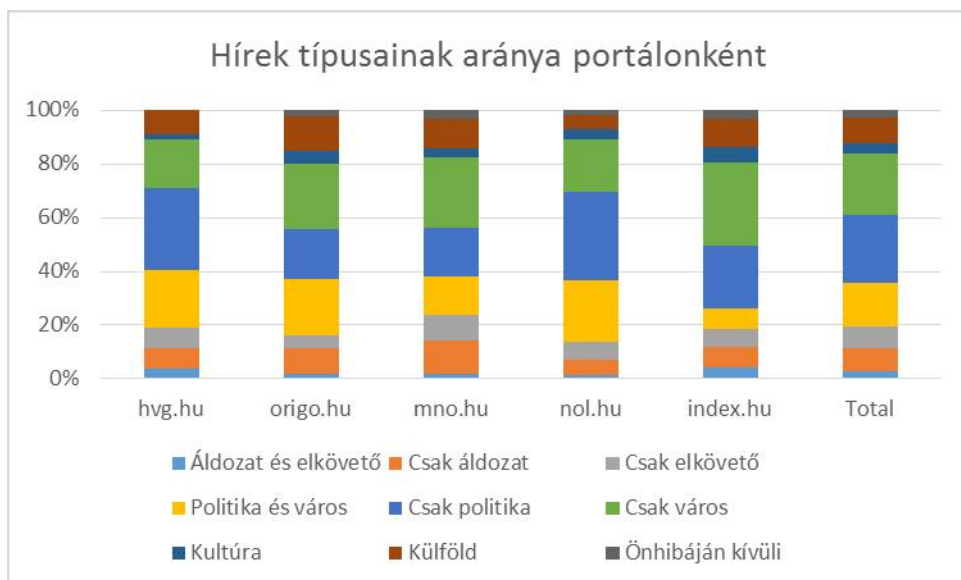

1. ábra: Egymondatos szövegkörnyezetek száma portálonként

Az egyes hírtípusok előfordulási gyakoriságokban, és így azok egyes portálokon belüli arányaiban is jelentős eltéréseket találunk, amely a 2. és 3. ábráról olvasható le.

2. ábra

3. ábra

Khi négyzet próba segítségével vizsgáltuk meg, hogy a különböző hírportálok páros összehasonlítása alapján azonos valószínűséggel jelennek-e meg az egyes hírtípusok az adott portálokon.

A hajléktalanreprezentáció egyik érzékeny kérdése, a kriminalizáció illetve az áldozattá válás, amely utalhat arra, hogy a hajléktalan ember bűncselekmény vagy esetleg a körülményeinek az áldozata, akár fizikai értelemben is, ahogy arról a kihűléses halálesetekről szóló beszámolók szólnak. Külön vizsgáltuk azokat a híreket, ahol a hajléktalan csak áldozatként vagy csak elkövetőként jelenik meg azoktól, ahol mind az elkövető, mind az áldozat hajléktalan személy.

A khi négyzet próba eredménye azt mutatja, hogy az mno portálon szignifikánsan nagyobb említési gyakorisággal jelenik meg a hajléktalan ember csak mint *áldozat* hírtípus, mint az összes többi hírportálon (hvg.hu: $\chi^2(1, n=3838) = 34,140$, $p < 0,001$; origo.hu: $\chi^2(1, n=2952) = 5,963$, $p = 0,008$; nol.hu: $\chi^2(1, n=3473) = 57,906$, $p < 0,001$; index.hu: $\chi^2(1, n=3163) = 20,632$, $p < 0,001$). Az mno.hu-nál ugyan kevesebbszer, az összes többi portálnál azonban többször említette csak az áldozati oldalról a hajléktalanságot az origo.hu is (hvg.hu: $\chi^2(1, n=2930) = 6,109$, $p = 0,009$; nol.hu: $\chi^2(1, n=2564) = 19,204$, $p < 0,001$; index.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 3,093$, $p = 0,046$). A hvg.hu valamivel meghaladja a nol.hu említési gyakoriságát ($\chi^2(1, n=3451) = 5,306$, $p = 0,012$), de nem különbözik az index.hu portáltól.

A *bűncselekmény elkövetőjeként* való említés az mno portálon bármelyik más portálnál nagyobb arányban gyakorisággal jelenik meg (hvg.hu: $\chi^2(1, n=3838) = 6,874$, $p = 0,005$; origo.hu: $\chi^2(1, n=2952) = 30,982$, $p < 0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=3473) = 14,603$, $p < 0,001$; index.hu: $\chi^2(1, n=3163) = 9,861$, $p = 0,001$). Az origo-n történő említések az mno-val éppen ellentétes irányban különbözik az összes többi portáltól, itt minden más portálnál ritkábban történik meg a hajléktalan emberek mint bűncselekmény elkövetőinek az említésre (hvg.hu: $\chi^2(1, n=2930) = 12,923$, $p < 0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=2565) = 5,649$, $p = 0,01$; index.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 6,993$, $p = 0,005$). Ezen kívül semmilyen más szignifikáns különbséget nem találunk a portálok között.

Vannak a hajléktalanság egymondatos környezetében olyan példák, ahol a hajléktalan személyek *egyszerre jelennek meg elkövetőként és áldozatként*. Ez a kombinált kategória a legmagasabb arányban, a hvg-n jelent meg, az index kivételével minden portálnál szignifikánsan nagyobb arányban (origo.hu: $\chi^2(1, n=2930) = 8,078$, $p = 0,002$; mno.hu: $\chi^2(1, n=3838) = 14,942$, $p < 0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=3451) = 20,854$, $p < 0,001$). Ehhez nagyon hasonlóan az indexen is szignifikánsan magasabb az említési gyakoriság, mint az origo.hu-n, az mno-n vagy az indexen ($\chi^2(1, n=2255) = 11,601$, $p < 0,001$), az mno.hu-n ($\chi^2(1, n=3163) = 20,057$, $p < 0,001$) vagy az index.hu-n ($\chi^2(1, n=2776) = 26,315$, $p < 0,001$).

Az önhibáján kívüli hajléktalanná válás rendkívül kis részét teszi ki a vizsgált híreknek, mégis szignifikáns különbségek mutatkoznak abban, hogy mi az előfordulási valószínűsége az önkéntelen hajléktalanná válás témájának. Két hírportál emelkedik ki a többi közül az említési gyakoriságban, az index és az mno. Az indexen gyakoribb az említés, mint a hvg vagy a nol portálokon, de nem különbözik az origon (hvg.hu: $\chi^2(1, n=3141) = 3,214$, $p = 0,045$; nol.hu: $\chi^2(1, n=3141) = 3,214$, $p = 0,047$). Az mno.hu összehasonlítva szignifikánsan viszont csak a nol.hu-tól tér el ($\chi^2(1, n=3473) = 7,520$, $p = 0,004$).

A *politika* kategória alá tartozó hírek számában is jelentős különbségeket találtunk, ezek a különbségek azonban akkor váltak igazán kifejezetté, amikor leválasztottuk a politika kód alá tartozó kijelentéseket a város kódhoz tartozóktól. Így három kategóriával dolgoztunk: egyrészt azokkal a hajléktalanságra vonatkozó hírekkel, ahol csak a politikai nézőpont érvényesült, tehát a hírek jogszabályokról, politikusok véleményéről, politikai akciókról szóltak; másrészt azokkal, ahol csak a város szempontjai kerültek elő, tehát településszintű megközelítésekkel, egy-egy városrész hajléktalansággal összefüggő problémáiról, a szociális ellátás jellegéről; harmadrészt azokkal a hírekkel, ahol e két szempont egyszerre jelent meg, tehát a város és a politika találkozott, egy polgármester vagy önkormányzati képviselő politikai véleménye jelenik meg, illetve egy politikai akció egy helyi jelenséghez kötődött.

A *politika* kategóriájában a hvg és a nol jelentette meg a legtöbb hírt. Egymástól nem különbözött e portálon a kategória előfordulási gyakorisága, azonban az összes többi portálhoz viszonyítva szignifikáns különbséget találunk (hvg.hu összehasonlítva origo.hu-val $\chi^2(1, n=3838) = 84,507, p<0,001$; mno.hu-val: $\chi^2(1, n=3838) = 84,507 p<0,001$; index.hu-val: $\chi^2(1, n=3141) = 16,555, p<0,001$; nol.hu összehasonlítva origo.hu-val $\chi^2(1, n=2565) = 59,189, p<0,001$; mno.hu-val $\chi^2(1, n=3473) = 94,595, p<0,001$). További különbség a csak politika kategória tekintetében, hogy az index.hu-n magasabb volt az említési gyakoriság, mint az origo.hu-n és az mno.hu-n (origo.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 9,938; p=0,001$; mno.hu: $\chi^2(1, n=3163) = 16,924, p<0,001$).

A csak *város* kategória leggyakrabban az index portálon került elő, szignifikánsan többször, mint bármelyik más portálon hvg.hu: $\chi^2(1, n=3141) = 102,454, p<0,001$; origo.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 15,626, p<0,001$; mno.hu: $\chi^2(1, n=3163) = 12,198, p<0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=2776) = 77,906, p<0,001$. Kiemelkedett még az mno és az az origo is, szignifikánsan nagyobb valószínűséggel írtak a hajléktalanságról a város szűrőjén keresztül, mint a hvg vagy a nol, de egymástól nem különböztek (mno.hu összehasonlítva hvg.hu-val: $\chi^2(1, n=3838) = 54,308, p<0,001$; nol.hu-val: $\chi^2(1, n=3473) = 37,056, p<0,001$; origo.hu összehasonlítva hvg.hu-val: $\chi^2(1, n=2930) = 26,900, p<0,001$; nol.hu-val: $\chi^2(1, n=2565) = 17,792, p<0,001$).

A *politika és város együttes* megjelenési gyakoriságában a következő különbségeket tapasztaltuk. A hvg, az origo és a nol foglalkozott a legnagyobb gyakorisággal a hajléktalanság kérdésével a politika és a város együttes szűrőjén keresztül. E három portál egymástól szignifikánsan nem különbözött, viszont különbözött a másik két portáltól (hvg.hu összehasonlítva az mno.hu-val: $\chi^2(1, n=3838) = 27,731 p<0,001$; index.hu-val: $\chi^2(1, n=3141) = 110,146, p<0,001$; origo.hu összehasonlítva az mno.hu-val: $\chi^2(1, n=2952) = 25,401, p<0,001$; index.hu-val: $\chi^2(1, n=2255) = 101,075, p<0,001$; nol.hu összehasonlítva mno.hu-val $\chi^2(1, n=3473) = 32,961, p<0,001$, index.hu-val: $\chi^2(1, n=2776) = 116,770, p<0,001$). További különbséget találunk az mno.hu és az index.hu között, de a csak politika kódtól eltérően itt az mno.hu-n megjelenő hírek száma mutatja az alacsonyabb gyakoriságot ($\chi^2(1, n=3163) = 39,334, p<0,001$).

Azok a hírek, amelyek a hajléktalanságot valamilyen *kulturális* összefüggésben láttatják, eltörpülnek a politikai, szociális, egészségügyi hírek és az elkövető-áldozat jellegű megközelítésektől is. Az egyes portálok belüli arányuk azonban igen eltérő. Legnagyobb gyakorisággal az index portálon jelenik meg a hajléktalanság kulturális összefüggésben, szignifikánsan többször, mint bármelyik más portálon.

(hvg.hu: $\chi^2(1, n=3141) = 44,822, p<0,001$; origo.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 3,741, p=0,032$; mno.hu: $\chi^2(1,$

$n=3163$) = 16,165, $p < 0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=2776) = 8,629$, $p=0,002$). Nagyobb a gyakorisága a kulturális vonatkozású híreknek az origo.hu-n, a nol.hu-n és az mno.hu-n a hvg.hu-hoz viszonyítva (origo.hu-hvg.hu: $\chi^2(1, n=2930) = 17,861$, $p < 0,001$; nol.hu-hvg.hu: $\chi^2(1, n=3451) = 14,128$, $p < 0,001$), mno.hu-hvg.hu: $\chi^2(1, n=3838) = 8,729$, $p=0,002$), de nincs különbség e három portál között.

A *külföldhöz* kapcsolódó hírek rendkívül heterogének, hiszen találunk szenzációértékű bűncselekményekre vonatkozó híreket, politikai híreket, és kulturálisakat is. Az origo hírek között szerepelnek a leggyakrabban külföldi kontextusú hírek, az mno kivételével, mint portálnál szignifikánsan magasabb az említési gyakoriság (hvg.hu: $\chi^2(1, n=2930) = 15,757$, $p < 0,001$; nol.hu: $\chi^2(1, n=2565) = 64,319$, $p < 0,001$; index.hu: $\chi^2(1, n=2255) = 4,206$, $p=0,024$). A nol az összes portálnál szignifikánsan kisebb gyakorisággal említ külföldi vonatkozású híreket (mno.hu: $\chi^2(1, n=3838) = 8,006$, $p=0,003$; nol.hu: $\chi^2(1, n=3451) = 22,844$, $p < 0,001$; index.hu: $\chi^2(1, n=2807) = 3,114$, $p=0,045$). További különbséget találunk abban, hogy mind az mno-n, mind az indexen nagyobb a gyakorisága ennek a típusú híreknek, mint a nol-on; és az mno és az index között nincs különbség (mno.hu-nol.hu: $\chi^2(1, n=3473) = 53,171$, $p < 0,001$; index.hu-nol.hu: $\chi^2(1, n=2776) = 36,909$, $p < 0,001$).

A hajléktalanreprezentáció idői alakulása

A következő elemzési szinten összeállítottuk a száz leggyakoribb főnévből álló szólistát. Az elemzés alá vont három éves periódust 2010. április 25-től két hónapos szakaszokra osztottuk, melyben követhettük a száz szó előfordulásának változásait. Ez a módszer lehetőséget adott arra, hogy megvizsgáljuk egy-egy konkrét esemény hatását a hajléktalansággal kapcsolatos médiareprezentációra. A száz leggyakrabban megjelenő főnév előfordulási gyakoriságát tehát két dimenzió mentén hasonlítottuk össze. Az egyik dimenzió volt az öt hírportál, a másik a kéthavi bontás, így megtudhattuk, hogy egy-egy konkrét esemény kapcsán az egyes hírportálokon hogyan változik a hajléktalanság reprezentációja. Az alábbi táblázat foglalja össze a vizsgált 100 szót, amelyek közül néhányat kiemelve mutatjuk be a vizsgált összefüggéseket.

hajléktalan	vég	tag	péntek
ember	Budapest	István	megoldás
év	terület	tavaly	program
magyar	nő	döntés	szerda
nap	rendőr	rendszer	feladat
férfi	Magyarország	közterület	csoport
utca	pénz	hétfő	ok

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata
Imágó online.
Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.
www.imagoegyesulet.hu
szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:
SD

eset	főváros	többség	polgármester
munka	út	cikk	csütörtök
élet	probléma	név	kéz
helyzet	óra	elnök	támogatás
alap	törvény	eljárás	épület
hely	kapcsolat	kedd	hatóság
ország	család	kerület	állapot
szó	cél	dolog	civil
forint	forrás	helyszín	javaslat
sor	segítség	világ	hirdetés
MTI	tér	áldozat	közlemény
ügy	képviselő	állam	múlt
rendőrség	ház	gyerek	vélemény
város	figyelem	otthon	politikus
szervezet	intézmény	este	bíróság
lehetőség	hónap	jövő	személy
önkormányzat	érdek	lakás	Fidesz
kormány	jog	ellátás	halál

2. táblázat: Száz leggyakoribb főnév

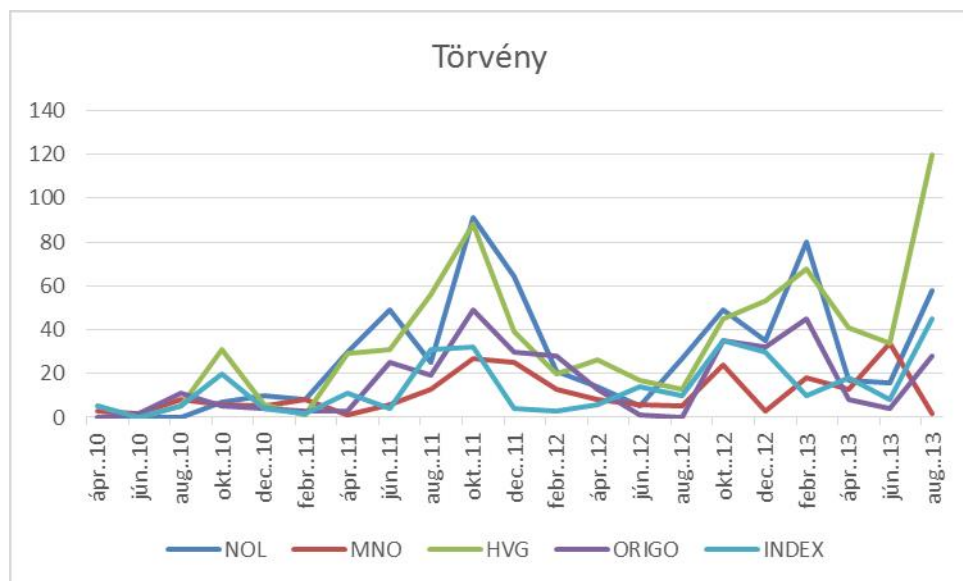
A 100 szóból azt a hatot választottuk ki az idői események illusztrálására, amelyek a kvalitatív elemzésünk kategóriáival szoros összefüggésben állnak: törvény, politikus, ellátás, polgármester, áldozat, rendőrség. Rögtön szemet szúrhat a 4.–9. ábrákon, hogy az elemzés első hónapjaiban szinte minimális bármelyik szó előfordulása, ami azt bizonyítja, hogy a hajléktalanság a következő hónapokban, 2010 augusztusában vált „üggé” a politikai események hatására. Azt megelőzően gyakorlatilag alig jelentek meg cikkek a témában az online hírportálokon.

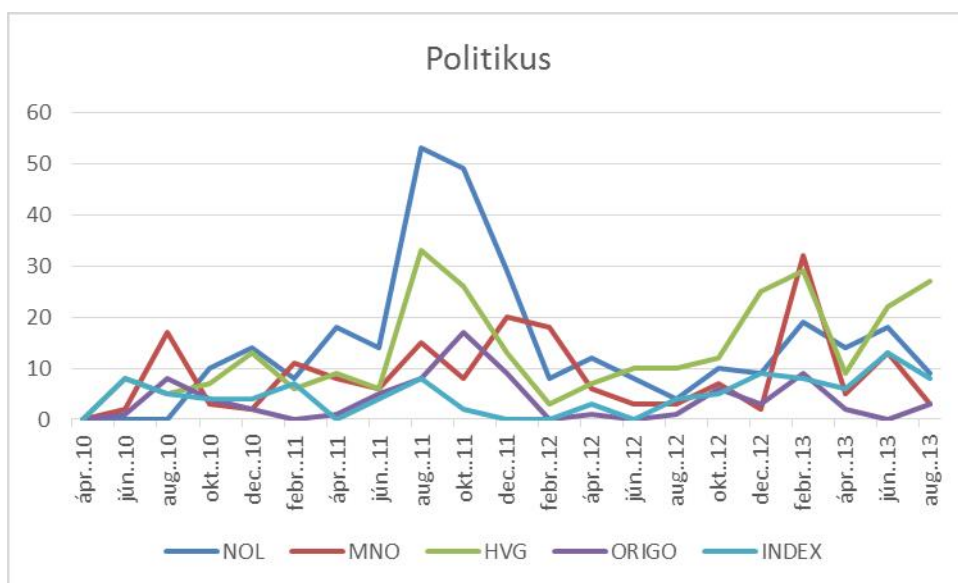
Jelentős emelkedések figyelhetők meg a 2011 nyarán-őszén minden vizsgált szó előfordulásában. Mindez több különböző esemény egymást erősítő hatásának köszönhető. A 2011 áprilisi kaposvári ügy, majd a nyár eleji felfutás idején a közterület használatáról szóló törvény előkészítése volt napirenden, amely kapcsán Szabó Máté az Alkotmány Bírósághoz fordult. Nyár végén derült fény a csepeli gyilkosságra, amellyel összefüggésben Tarlós István tematizálta a "hajléktalanbűnözés" (2011. augusztus 29.) fogalmát. A rendőrség a köztéri rendeletek, majd a gyilkosságok kapcsán is fókuszba került, Pintér Sándor először szintén politikai majd a bűntények hatására rendvédelmi okokból állt a nyilvánosság elé. A csepeli hajléktalan-telep az ellátórendszer kérdését is aktiválta. Szeptember végén zajlott a józsefvárosi népszavazás, és október végén hozta meg Papcsák Ferenc, Zugló polgármestere a hajléktalanok közterületről való kitiltására irányuló rendeletét, melynek következtében megkezdődtek a kilakoltatások. A kijelentés, a rendelet, illetve ezek kapcsán a kormány hajléktalanpolitikájának tárgyalása a hvg és a nol hírportálokön felfuttatta a politikai tartalmú hírek számát. A 2010-es év végi kisebb emelkedés feltehetően éppen a téma politikai napirendre kerülésével függ össze, ekkor merült fel először a kitiltás kérdése, ekkor kezdte az Alkotmány Bíróság tárgyalni az ügyet, illetve ekkorra tehetők az első tiltakozások is. Az utolsó emelkedés, pedig már az Alkotmánymódosítás közeledtét jelzi, amely a nol oldalán a törvénnyel kapcsolatos hírek rohamos növekedését eredményezte a törvény 2013. szeptember 30-i elfogadásához közeledve.

A következőkben három téma köré rendezve vizsgáljuk a szógyakorosságokat: (1) politika, (2) város, (3) áldozattá válás, bűnesetek. A politika hívószavai a kormány, politikus, képviselő, törvény, többség, javaslat, Fidesz; a város kérdéseit reprezentálja az utca, Budapest, főváros, város, önkormányzat, polgármester, közterület, kerület; az áldozattá válást és a bűneseteket pedig a rendőrség, rendőr, eljárás, probléma, segítség, áldozat.

Az alábbi néhány diagram azt mutatja meg, hogy az egyes hírportálokön, az egyes időszakokban a fenti kifejezések milyen gyakorisággal jelentek meg. Külön figyelmet érdemelnek azok az időszakok, amikor az egyes hírportálokön nagy különbségeket találunk, vagy éppen együttmozgást, továbbá a nagy csúcsok és a téma háttérbeszorulása is.

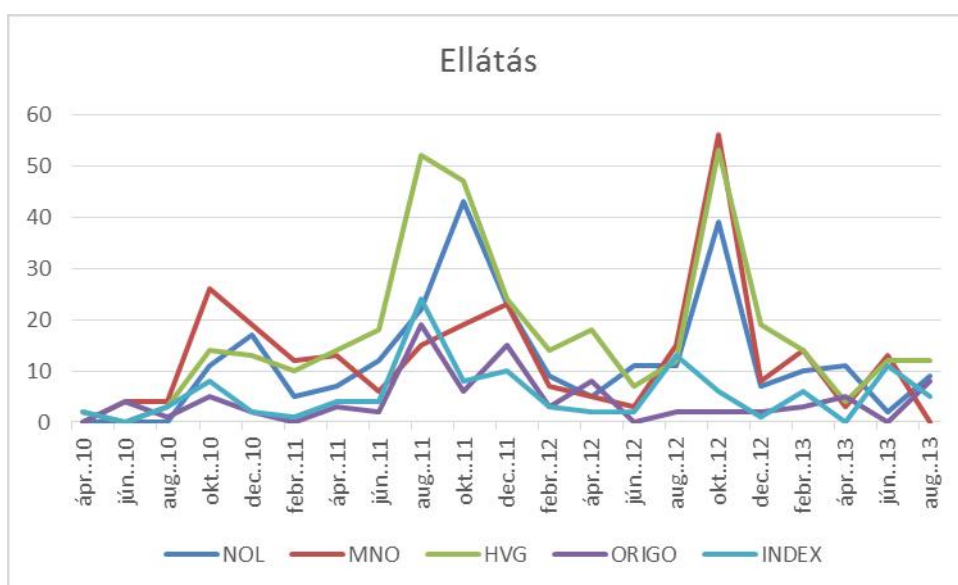

4. ábra

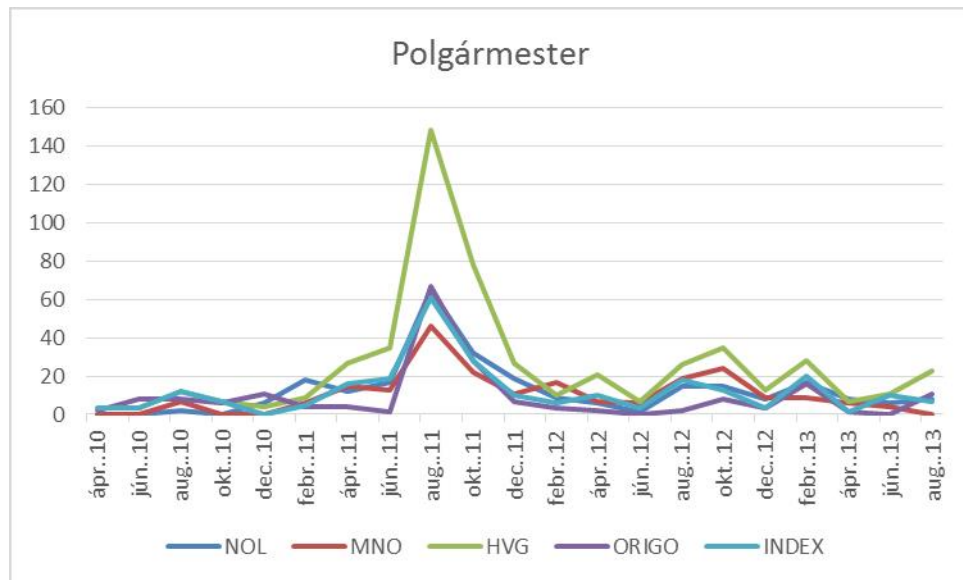

5. ábra

A *politikával* kapcsolatos diagramok két kisebb (2010. augusztus-október és 2012. december-2013. március) és egy határozott csúcsot mutatnak 2011 nyarán és őszén, amely azonban csak két hírportálnál tekinthető kiemelkedőnek, a hvg és a nol esetén, a többi hírportálon ez a csúcs nem magasabb, mint a vizsgált időszak elején és végén megjelenő kisebb felfutás. Mindhárom emelkedés ezt a két hírportált jellemzi legerőteljesebben, bár a *politikus* szó az *mno*-n is kisebb csúcsokat mutat.

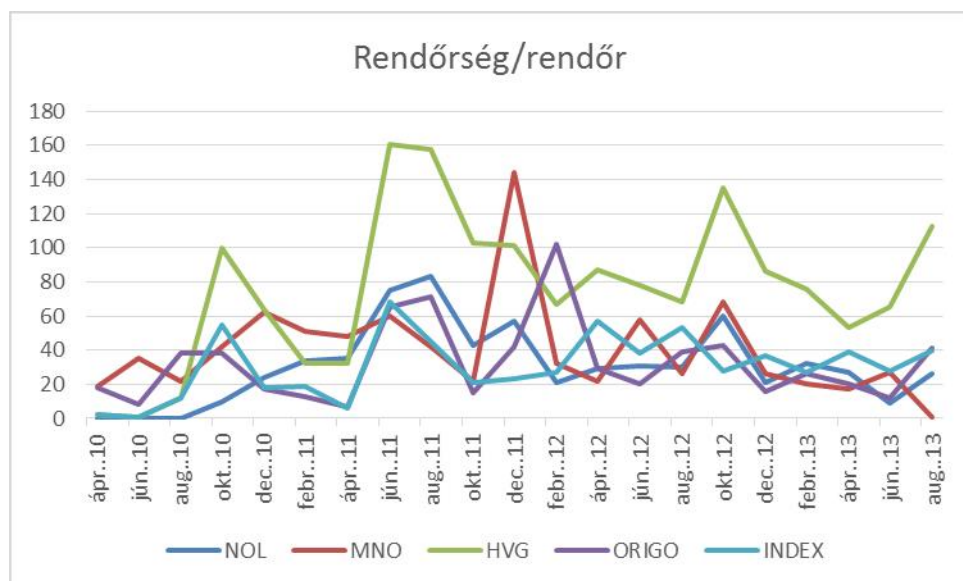

6. ábra

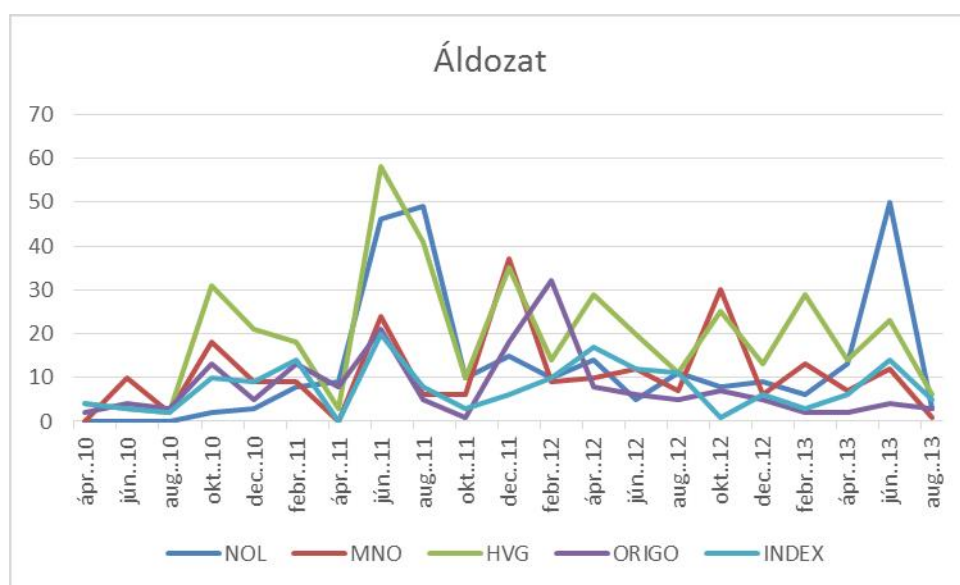

7. ábra

A városhoz tartozó szavak még kevésbé mutatnak egységes képet. Az *ellátás* szót bár a város témához kapcsoltuk, mégis szoros összefüggésben áll a politikával, amiről a felfutási csúcsok egyértelműen árulkodnak. Érdekesség azonban, hogy míg a politika kategóriában a csúcsokat kizárólag a hvg-n és a nol-on megszorodó cikkek adták, az ellátás szónál az mno legalább ennyire, ha nem még jobban járul hozzá a csúcsokhoz. Mintha a politikai vonatkozású hírek esetén kiemelten fókuszálnának az ellátás kérdéseire. A *polgármester* szó említése viszont az ellátás tendenciáival szemben egy rendkívül egységes képet mutat, 4 hírportál tökéletesen együtt mozog, míg a hvg a 2011. nyárvégi híreiben a polgármester szó megsokszorozódik, összhangban a politikai kategóriák emelkedésével.

8. ábra

9. ábra

Az áldozattá válás és a bűnesetek szétválasztása az alkalmazott kvantitatív módszerrel nem lehetséges, de annak ismeretében, hogy az egyes időszakokban milyen ügyek foglalkoztatták az embereket, világosan láthatjuk, hogy a hajléktalan emberek áldozatként vagy bűnelkövetőként szerepelnek-e gyakrabban az egyes hírportálokon, illetve egyáltalán a kérdésnek ez a vonatkozása az egyes hírportálok esetén milyen súllyal jelenik meg. A *rendőrség/rendőr* szavakat összevonva vizsgáltuk, és így egy sok csúccsal rendelkező és kevésbé egységes képet kaptunk. A hvg cikkein van a legtöbb és legnagyobb csúcsot produkáló említési gyakoriság. A 2010. évi első felfutás semmilyen konkrét bűnügyhöz nem kötődik, hanem a kérdés politikai napirendre kerülését tükrözi. Viszont a második, lényegesen kiugróbb és tartósabb fennálló csúcs 2011 áprilisa és augusztusa között a kaposvári gyilkosság, és a 2011 nyarán felmerülő számos politikai ügy, (a közterület-használati törvény előkészítése és Alkotmány Bíróságra kerülése) idejére esik. A harmadik csúcs Szita Bence meggyilkolásának idejére tehető, amikor a hajléktalan elkövetők említése hozta be a képbe a rendőrök és a rendőrség említését a leggyakrabban. Az mno a 2011-es év végétől eltekintve ugyan együtt mozog a többi három hírportállal, de egyértelműen nála szerepel leggyakrabban a rendőrség-szó, méghozzá a csepeli gyilkosság és a hajléktalanbűnözés Tarlóstól származó kijelentésének idejében.

Az *áldozat* szó említése különböző csúcsokat mutat, amelyből kiemelkedik a 2011. áprilist követő időszak, amikor a hvg és a nol portálokon az áldozat szó nagyon gyakran merül fel, feltehetően elsősorban a kaposvári rabszolgotartó ügygel összefüggésben és a nyáron egyre inkább előtérbe kerülő politikai vonatkozások kapcsán. Ezzel szemben a csepeli gyilkosság idején a hvg-vel azonos gyakorisággal esik szó áldozatokról az mno oldalán, tehát ebben a kontextusban a hajléktalan személyek elkövetőként jelennek meg, ahogy a Szita-gyilkosság idején is, ugyanez a két hírportál emelkedik ki az áldozat szó említésével. A nol ezzel szemben

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online.

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

2013 nyarán említi többször az áldozat szót, tehát már nem bűncselekménnyel összefüggésben, hanem politikai kontextusban. Az áldozat szó a téli időszakban minden portálon megemelkedik, amely feltehetően a hajléktalanokat érintő halálesetekkel függ össze.

Domináns beszédmódok az egyes hírportálokon

A tematikus tartalomelemzés kategóriái tulajdonképpen két nagyobb téma köré csoportosíthatók: a kriminalizáció kérdései és az átpolitizálódás köré. A kriminalizáció témája alá tartozik az áldozati (bűncselekmények, körülmények, egészségügyi állapot) illetve bűnelkövető reprezentáció. Bár a kétféle kategóriába tartozó hírek korántsem egységesek, mégis mindkét reprezentációs mód alkalmas arra, hogy a hajléktalan személyeket külcsoporthként ábrázolja, akik felé vagy sajnálattal vagy negatív érzelmekkel fordulunk, mint undor vagy félelem. Ezt az ábrázolásmódot erősíti a névtelenség, a személyesség hiánya is. Az áldozati kategória cikkei csupán felszínes vizsgálódás esetén magyarázhatók a szolidaritás kifejezőiként, mivel egyszerre adnak lehetőséget a szörnyülködésre, a „mi világtól távoli” történetek megismerésére. Az elkövető és áldozat kategóriái alá sorolt hírek tehát a dehumanizációs beszédmód eszközeinek tekinthetők (Haslam, 2006), kategória kvázi legitimálják a hajléktalanok kirekesztését. Egy elkülönült, embertelen társadalom képét erősítik azok a kifejezések is, amelyeket a saját csoportunkra ritkán használunk, pl. kolónia, bűnbanda, stb. Ezek a hírek kiemelkedő részletességgel és naturalisztikus ábrázolással mutatják be, hogy a hajléktalanok az emberi lét legprimitívebb szintjén állnak. Ennek, úgy véljük, kétféle funkciója van a többségi társadalom szempontjából: egyrészt megerősítik a saját csoport határait, világossá teszik, hogy milyen emberi minőség tartozhat a saját csoportomhoz, mégpedig ehhez kiváló alapot szolgáltat a fizikai térben közeli, mégis életminőségében távoli, dehumanizált csoport. Másrészt ezek a hírek meghatározzák, mi számít normálisnak, így szörnyülködésre, megrökönyödésre adnak alapot, esetleg a sajnálatra szolgáló hírek biztosítják az olvasó számára a megnyugtató üzenetet a saját normalitásáról.

E kétféle funkciót különösen jól támasztják alá azok a hírek, amelyben mind az elkövető, mind az áldozat hajléktalan, így még inkább megerősíthető az ő külön világuk. Két hírportál jelenti a kvantitatív elemzés kapcsán ennek két végletét: az mno, amely mind az áldozatként, mind az elkövetőként való ábrázolás előfordulási gyakoriságában kiemelkedik a többi portálhoz képest, ráadásul az önkéntelen hajléktalanná válás problémája is itt a leggyakoribb; és az origo, ahol az áldozatként történő bemutatás viszonylag gyakori, de elkövetőként itt a legalacsonyabb. A kéthavi bontásban történő elemzés szintén azt mutatja, hogy a hajléktalan mint bűnelkövető, tehát elsősorban a csepeli gyilkosságot tárgyaló cikkek száma az mno portálon hozott kiugró említési gyakoriságot. A kvalitatív elemzés is megerősíti ezt a választóvonalat, hiszen az mno hírei között találunk karitatív hangvételű írásokat miközben a hírportál egy elidegenítő, dehumanizáló képet is felmutat. Ezzel ellentétben az origo hajléktalanságról szóló híreire jellemző leginkább a politikailag korrekt beszédmód. A hvg és az index oldalakon a kétféle kategória közös említése viszonylag magas a többi portálhoz képest, sőt a hvg kéthavi bontásban vizsgált szógyakoriságai arra utalnak, hogy mind az áldozattá válás, mind az elkövető témakör kiemelt figyelmet kap. A dehumanizáló ábrázolásmód tehát nem igazán köthető politikai oldalhoz. Míg a politikára vonatkozó hírek egyértelműen állást foglalnak a kormány hajléktalanpolitikája mellett vagy ellen, a bűnesetek

ábrázolásmódja minden oldalon elidegenítéshez vezet. A portálokon megjelenő szövegrészletek közti különbségek ebben az esetben elsősorban mennyiségi jellegűek.

A politika és a város kategóriákhoz tartozó hírek ideológiai tartalmukat tekintve nagyon erőteljesen eltértek egymástól, míg az mno egyértelműen támogatta a kormány hajléktalanpolitikáját és bírálta annak bírálóját, az összes többi portál rendkívül kritikusan állt a kormánypolitikához. Ugyanakkor ezen túl is érdemes megnézni, hogy mennyire volt jellemző az egyes portálokra, hogy a hajléktalanság problémáját politikai ügyként ábrázolták. Ebben világos választóvonalakat találunk. A nol és a hvg kiemelkedett a többi portáltól abból a szempontból, hogy a híreket dominálták a politikai tartalmú hírek, de abban az esetben is, amikor egy kérdés a város vonatkozásában merült fel, ugyanis leggyakrabban mellé került a politikai szempont. Így a politika hírei itt a leggyakoribbak, a város hírei önmagukban a legritkábbak. Ezzel tökéletesen ellentétes stratégiát választott az mno, ahol a színtisztán politikai hírek háttérbe szorultak a városi hírek javára, illetve a város híreihez ritkán kapcsolódott politikai interpretáció. Ezek a leíró jellemzések gyakran a hajléktalan emberek nyomorult életkörülményeiről szólnak, amelyek a társadalmi jólét útjában állnak. A városkép szerves részeként olykor az ország aktuális helyzetének szimbolikus fokmérőjének tekinthetőek.

Ugyanakkor az mno-n a politikai tartalmú hírek is a hajléktalanok külcsoportként történő ábrázolását jelenítették meg, hiszen a kormánypolitika prezentálása egyfajta patronáló attitűdöt tükrözött, amely a hajléktalan embereket olyan színben tünteti fel, mint akik képtelenek önállóan rendelkezni életükről. Az index és az origo e két véglet között található a politikai hírek nem túl magas száma ellenére, hiszen állásfoglalása a hvg és a nol kormánykritikus oldalához sorolják, de a hírek viszonylag alacsonyabb száma mégis a depolitizálás irányába mozdítja őket el. Ezt a mintázatot erősítette meg a kéthavi bontás szövegeinek a vizsgálata is, hiszen az említések csúcspontjai éppen ezeket a fókuszokat támasztották alá, az mno-n a politikai tartalmú események kapcsán a városi hírek emelkedtek meg, míg a hvg és a nol esetében a direkt politikai tartalmúak is.

A két nagy témakörön – kriminalizáció és átpolitizálódás – átvélően megfigyelhető, hogy a hajléktalan embereket többnyire név és egyéb megkülönböztető-jegy, kötődés (személyes kapcsolatok stb.) híján említik a hírportálok. Néhány kivétel figyelhető meg a szociális elköteleződéssel rendelkező írásokban, amelyekben személyes interjúk erejéig szóhoz juthatnak hajléktalanok is, de úgy tűnik, hogy a hajléktalan emberekkel kapcsolatos szövegekben nem érvényesül az aktivista csoportok azon törekvése, hogy a hajléktalan emberek véleménynyilvánító szerepet és beleszólási lehetőséget kapjanak az ügyeikbe, amelyet szintén a csoport dehumanizációjának jeleként értelmezünk (lásd: Haslam, 2006).

Az egyes hírportálokon megjelenő kategória-előfordulási gyakoriságok, és a kategóriák kvalitatív tartalomelemzése alapján három domináns beszédmodot azonosítottunk:

1. *Átpolitizált, elidegenítő beszédmod.* Ezt a beszédmodot egy sajátos kettősség jellemzi. Egyrészt a hajléktalanság reprezentációját meghatározza a kérdés politikaivá válása. A hajléktalanügy egy a politikai kérdések közül, amely mentén a kormány tevékenységét

kritizálni lehet és kell. Ezek a hírek tehát a hajléktalanság kérdésére a politika szemüvegén keresztül tekintenek, politikai kérdésként tartják napirenden és más politikai ügyekkel együtt tárgyalják. Ebben a megközelítésemben a hajléktalan emberek problémáira érzékeny, emberi megközelítések, illetve társadalmi struktúrákból fakadó problémák tárgyalása háttérbe szorul, így történhet meg, hogy a nem politikai tartalmú híreket a bűncselekmények markáns jelenléte a hajléktalanságot a bűnözéssel, a deviáns magatartással kapcsolja össze. E megközelítésmód legmarkánsabban a hvg portálon volt tetten érhető, ahol a politikai hírek nagy száma mellett nagyon sok bulvár jellegű hír kapott helyett. A nol.hu az ugyancsak markáns politikai állásfoglalás kapcsán párosítható a hvg-vel, azonban itt látványosan több volt a hajléktalanok helyzetére érzékeny, empatikus hír, riport és az egyedi sorsok bemutatása is.

2. *A depolitizáló-elkülönítő* ábrázolásmódban depolitizáló szándékot fedezhetünk fel, amelyet leginkább az mno portálon azonosítottunk. Ezt a beszédmódot alapvetően az jellemzi, hogy a hajléktalanügy nem politikai kérdés, annak politikai napirenden tartása az ellenzék szándéka csupán, és ugyan közlik a kormánypolitika hajléktalan-intézkedéseivel foglalkozó híreit, de ezeket kritikamentesen, tényszerűen beállítva teszik meg, jelezve, hogy e döntéseket nem kell megvitatni, kritizálni. Erre utal a politikai témájú hírek jelentős háttérbeszorulása, illetve városi kontextusba helyezése is. A város és politikai kategóriák által létrehozott kettős politikai retorika hatására támogatási és a társadalomba integrálási szándék igazolja, de legalábbis ellensúlyozza a politika jogi szankcióit. Közelebbről megvizsgálva az mno az ellátásra terelte a szót, ezzel igyekeztén megteremteni a hajléktalanpolitika pozitív diskurzusát. Bár a hajléktalanok áldozati szerepének erősítése és a karitatív megközelítés hangsúlyozása nyilvánvaló, ugyanakkor ezek nagy aránya, párosulva az elkövetői szerep nagy arányával egyfajta ambivalens, távolító beszédmódot hoznak létre, és a közösségből kiszoruló, a közösségi együttélés szabályait be nem tartó külcsoport képét vetik fel, akivel való együttérzés alapja a csoporthatókat megerősítő sajnálat lehet.
3. *Strukturalista-emberi* beszédmódként definiáltuk a harmadik markáns reprezentációs formát, amelyben a hajléktalanok elsősorban áldozatként jelennek meg, hangsúlyozva a többségi társadalom felelősségvállalásának fontosságát, a problémák forrását a társadalmi struktúrában azonosítva. Egyértelműen a hajléktalanok kriminalizációja ellen fogalmaz meg politikai állásfoglalást, mind a törvényi szabályozás, mind a kormánypárti politikusok megnyilatkozásai kapcsán, mégsem a politika kérdései dominálják a hajléktalanokkal foglalkozó híreket. Ehelyett nagyobb teret kapnak az emberi sorsok, az önhibáján kívüli hajléktalanná válás, a külföldi és a kulturális hírek. A beszédmód kevésbé elidegenítő, amit alátámaszt a bűnelkövetői hírek aránylag kisebb száma. Továbbá kiegyensúlyozottabb és visszafogottabb a hajléktalanokról szóló tudósítás a három év során a három nagy hírportálhoz képest (mno, hvg, nol). Éppen ezért a kormánypolitikától valamelyest független médiaszereplőkön kevésbé mutatható ki egy-egy esemény szélsőséges hatása. Ez az ábrázolásmód legkifejezettebben az origo-t jellemezte, de tulajdonképpen egy valamivel markánsabb politikai hangsúllyal az index

hírei is többnyire ide sorolhatók.

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Következtetések

Összességében megállapíthatjuk, hogy 2010 tavaszi hónapjaiban a hajléktalanság kérdése gyakorlatilag nem szerepelt az online médiában, a cikkek 2010 derekán szaporodtak meg, ami a 100 szó gyakoriságát ábrázoló diagramokon jól látható. Ugyan az öt portál jelentősen különbözik abban, hogy mikor milyen intenzitással és milyen megközelítésben közöl írásokat a hajléktalan emberekről, a 2010 júniusában feltámadó médiaérdeklődés a vizsgált időszak alatt egyszer sem múlt el. Eredményeink alátámasztották, hogy 2010-2013 között a hajléktalanság jelentős társadalmi kérdéssé nőtte ki magát Magyarországon, amelyben többféle tematika, úgy, mint bűncselekmény, pártpolitika, szociálpolitika együttes kölcsönhatása érvényesült. Továbbá meglapíthatjuk, hogy önmagában sem a hajléktalanság politikai tematizálódása, sem a kormány hajléktalanpolitikájával kapcsolatos attitűdök iránya alapján nem jósolható be a hajléktalanreprezentáció jellege, hacsak nem jár együtt az átpolitizálódás felismerése egy strukturalista kritikával, amely már lehetővé teszi a rendszerkritikus, hajléktalanokkal együttérző beszédmódot, amely azonban sokkal kevésbé volt jellemző, mint az elidegenítő, dehumanizáló megközelítés.

Bár az egyes hírportálok eltérő módon kezelték a kérdés átpolitizálódását, az elemzés alapján nem vonhatunk le egyértelmű következtetést azzal kapcsolatban, hogy az átpolitizálódás felszabadította volna az előítéletek nyílt kifejeződését a hajléktalan emberekkel szemben, hiszen az öt portálon változatos módon érvényesült a hatása. A kormányoldal politikai törekvéseit támogató mno depolitizáló beszédmódjával politikán túli érdekekkel magyarázta a hajléktalanság szankcionálását, míg éppen az e törvényt legerősebben kritizáló portálok alkalmazták a leggyakrabban az elidegenítő diskurzust. Kutatásunk alapján felvethetjük, hogy a hajléktalanság kérdése túlságosan mélyen gyökerező személyes averziókon alapul ahhoz, hogy a politikai diskurzus azt lényegesen át tudja alakítani akár kedvező, akár kedvezőtlen irányban. Azoknak a szervezeteknek, illetve azoknak a tömegkommunikációs eszközöknek, akik változtatni szeretnének a hajléktalanság domináns reprezentációin, a jogi kereteken túlmutató pszichológiai kérdésekkel is szükséges foglalkozniuk.

Irodalom

Bernáth G., & Messing V. (1998). „Vágóképként, csak némában”-Romák a magyarországi médiában. Budapest: NeKI.

Bigazzi S. (2005). A cigányok szociális reprezentációja: filmek és filmcímek. *Pszichológia*, 25 (4):381-402.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2):77-101. doi: 10.1191/1478088706qp0630a

Az Imágó Egyesület online folyóirata
Imágó online.
Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.
www.imagoegyesulet.hu
szerkesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:
SD

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online.

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

Bullock, H. E., Fraser Wyche, K., & Williams, W. R. (2001). Media images of the poor. *Journal of Social Issues*, 57(2):229–246.

Crandall, C. S., & Eshleman, A. (2003). A justification-suppression model of the expression and experience of prejudice. *Psychological Bulletin*, 129(3):414–446.

Haslam, N. (2006). Dehumanization: An integrative review. *Personality and Social Psychology Review*, 10(3):252–264.

Hodgetts, D., Hodgetts, A., & Radley, A. (2006). Life in the shadow of the media Imaging street homelessness in London. *European Journal of Cultural Studies*, 9(4):497–516.

Kinder, D. R., & Sears, D. O. (1981). Prejudice and politics: Symbolic racism versus racial threats to the good life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40(3):414–431.

Link, B. G., Phelan, J. C., Stueve, A., Moore, R. E., Bresnahan, M., & Struening, E. L. (1996). Public attitudes and beliefs about homeless people. In J. Baumohl (Ed.), *Homelessness in America* (pp. 143–148). Phoenix: Oryx Press.

Bernáth G. & Messing V. (2012). Szélre tolva. Roma médiakép 2011. *Médiakutató*, 13(1):71–84.

Munk V. (2013). A romák reprezentációja a többségi média híreiben az 1960-as évektől napjainkig. *Médiakutató*, 14(2):89–100.

ORTT. (2009). *Beszámoló az Országos Rádió és Televízió Testület 2009. évi tevékenységéről*. Budapest: ORTT.

Phelan, J., Link, B. G., Moore, R. E., & Stueve, A. (1997). The stigma of homelessness: The impact of the label "homeless" on attitudes toward poor persons. *Social Psychology Quarterly*, 60(4):323–337.

Zöld Könyv (2006). *Zöld Könyv. A romák médiaábrázolása*. Budapest: Partners Hungary Alapítvány.

Jegyzetek

[1] http://magyarnarancs.hu/belpol/online_hirportalok_-_elomunkahu-71773

[2] <http://www.mno.hu/portal/803838>

[3] http://nol.hu/belfold/20110816-halott_ugy

[4] http://hvg.hu/itthon/2011026_diosdi_ferfi_meggyilkolasa#rss

[5] http://hvg.hu/itthon/2011009_steiner_mszp_kormany_halkalan_kerdes#rss

[6] „a kolónia egyik tagja fagyállót ivott, és a mérgezés végzett vele, társai pedig elásták a holttestet.” <http://www.mno.hu/portal/803838>

[7] <http://www.origo.hu/itthon/20110815>

IMÁGÓ
BUDAPEST
ONLINE

Az Imágó Egyesület online folyóirata

Imágó online.

Kiadás dátuma: 2015. 10. 20.

www.imagoegyesulet.hu

szekesztoseg@imagoegyesulet.hu

ex libris:

SD

[8] „Sok hajléktalan tart attól, mondják az utcai munkások, hogy a négyes gyilkosság felerősíti a velük szembeni, amúgy is erős előítéleteket. A csepeli eset óta sokan abban a tévhitben élnek, hogy a városzéli táborlakók valamiféle szervezett bűnbandaként működnek, holott az esetek többségében a tartósan egy helyen vegetáló hajléktalanok között is csak minimális az együttműködés.” http://nol.hu/lap/mo/20110816-meg_nem_razziaznak

[9] <http://www.origo.hu/itthon/20110812-nyomozasi-alkut-ajanlhatott-a-csepeli-gyilkossagok-gyanusitotta.html>

[10] http://nol.hu/belfold/tovabb_a_lazari_uton

[11] http://nol.hu/lap/forum/20120106-emlekeim_a_filozofusbotranyrol

[12] <http://m.mno.hu/belfold/hajlektalansag-nem-a-buntetes-a-cel-1183676>

[13] <http://www.mno.hu/portal/751617>

[14] http://nol.hu/lap/hetvege/20120512-meg_nem_mindenkie

[15] http://hvg.hu/itthon/20111001_hajlektalanok_szama#rss

[16] <http://www.origo.hu/idojaras/20120302>

[17]

http://index.hu/kultur/2013/01/25/a_diakmozgalom_es_egy_zoldseges_kapott_muveszeti_dijat/

[18] http://hvg.hu/itthon/20110514_hajlektalan#rss

[19] <http://mno.hu/portal/786197>

[20] http://index.hu/belfold/budapest/2013/05/29/foglalthazturizmus_budapesten/

[21] http://hvg.hu/hvgfriss/2012.05/201205_11_x_2011#rss

[22] <http://nol.hu/lap/vilag/20101216>

[23] <http://m.mno.hu/rioitalalkozo/haramiak-betegek-nincstelenek-fiatalok-ferenc-papa-asztalanal-1174051>

[24] http://hvg.hu/itthon/20111003_devecser_kolontar_vorosiszap_mal#rss

[25]

http://index.hu/bulvar/2010/11/24/lekapcsoltatta_volna_a_geprol_a_gyamhivatal_a_fiut_akire_szekreny